

Agder fylkeskommune
postmottak@agderfk.no

Kristiansand, 21.04.2023

Dette brevet sendes på vegne av Birdlife Vest-Agder, DNT Sør, Midt-Agder Friluftsråd, Norges jeger- og fiskerforbund Aust-Agder, Norsk zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Sørlandets krets av Norsk speiderforbund.

Sak 23/04134 Planprogram regional plan for fysisk aktive liv i Agder 2024-2034

Høringsuttalelse fra Forum for natur og friluftsliv Agder

Agder fylkeskommune har meldt oppstart av arbeidet med regional plan for fysisk aktive liv i Agder 2024-2034, og utkast til planprogram er sendt på høring. Fylkeskommunen har bedt om innspill til følgende:

- Er planprogrammet, inkludert framdriftsplanen, realistisk og gjennomførbart?
- Hvordan kan planen bli et verktøy for at befolkningen i Agder blir mer aktiv?
- Mangler vi noe innenfor behovet for kunnskap og innsikt?
- Har vi valgt de riktige satsingsområdene fra nasjonal handlingsplan, eller er det andre satsingsområder som heller burde vært prioritert?
- Har vi valgt de riktige temaene planen skal behandle og svare på?
- Er opplegg for medvirkning fornuftig og godt nok beskrevet? Hvilke allerede eksisterende møte- og dialogarenaer bør vi benytte oss av i planprosessen?
- Ser dere noen målkonflikter som planen bør håndtere?

Fylkeskommunen tar også gjerne imot konkrete innspill om forslag til tiltak, prosjekter, prioriteringer og spesielle målgrupper.

Forum for natur og friluftsliv Agder (FNF Agder) har sett nærmere på dette, og har følgende innspill:

Sammendrag

- FNF Agder foreslår et ekstra avsnitt i kap. 2.2 Inkludering og deltakelse:
 - o Det organiserte friluftslivet er også en viktig fellesskapsarena i Norge, med tilbud til mennesker i alle aldre og fra alle sosiale lag. Gjennom aktiviteter og muligheten til å

- kunne bidra som frivillig, bidrar det organiserte friluftslivet til god livskvalitet for både medlemmer og andre som deltar på de enkelte aktivitetene.
- For at denne planen skal bli et verktøy for at befolkningen i Agder blir mer aktiv, så kan den inneholde følgende:
 - Planretningslinjer for kommunene som beskriver hvordan de skal sikre mulighet for fysiske aktive liv, for eksempel retningslinjer for anleggsutvikling, arealbruk og lokalisering
 - Et handlingsprogram med tiltak som
 - øker samarbeidet mellom det offentlige og det frivillige, og mellom de frivillige
 - bidrar til en tryggere og mer forutsigbar drift av det organiserte friluftslivet
 - bidrar til lik satsing på ulike typer fysisk aktivitet
 - Tydelige mål for perioden, og forankring for planen hos alle som skal bidra til at målene nås
 - En oversikt over dagens tilbud av tilrettelagte leirplasser, merkede turstier, fiskevann, jaktterreng, klatreløyper, padleled, sykkelruter og andre tilrettelegginger for friluftslivsaktiviteter
 - Vi ønsker at fylkeskommunen utarbeider et temakart for viktige og svært viktige regionale friluftslivsområder i denne planen, slik det var i forrige plan for Vest-Agder
 - Fylkeskommunen har ansvar for videregående opplæring. Derfor bør planen også prioritere satsingsområdet skole, kanskje særlig med tanke på at mange faller fra organiserte tilbud om fysisk aktivitet nettopp i ungdomstiden.
 - FNF Agder er positive til de foreslåtte temaene planen skal behandle og svare på, og mener at friluftslivets betydning for fysisk aktivitet for det brede lag av befolkningen kan bli godt belyst gjennom dem.
 - Vi støtter at det opprettes en referansegruppe, og flere av våre tilsluttede organisasjoner er naturlige å invitere med i denne gruppen.
 - Vi støtter forslaget om å arrangere en innspillskonferanse høsten 2023 i tillegg til høringsperiodene.
 - Vi støtter at framdriftsplanen ikke legger opp til høring i sommerferien.
 - FNF Agder er en allerede eksisterende møte- og dialogarena som fylkeskommunen kan benytte seg av i planarbeidet
 - Vi har i dag en samarbeidsavtale med fylkeskommunen, og denne ønsker vi videreført som et tiltak i handlingsplanen.

Er planprogrammet, inkludert framdriftsplanen, realistisk og gjennomførbart?

Kap.2 Status på Agder

I dette kapittelet i planprogrammet trekker fylkeskommunen fram de viktigste områdene å adressere for å øke aktivitetsnivået og bedre folkehelsen i Agder. Under delkapittelet «Inkludering og deltakelse» settes søkelyset på idrettslagenes lange tradisjoner som viktig fellesskapsarena i Norge, og det uttrykkes en bekymring for frafallet i idretten. FNF Agder ønsker at også det organiserte friluftslivet løftes inn som en viktig fellesskapsarena på lik linje med idretten. Offentlige friluftsområder og kommunenes og friluftsrådernes mange gratis tilbud til befolkningen betyr også mye for aktivitet både i offentlig, privat og organisert regi. Det organiserte friluftslivet er en stor bidragsyter til inkludering og deltakelse. I FNF Agder sine aktivitetsbaserte friluftslivsorganisasjoner var det i 2022 ca 20 000 medlemmer, og mange av aktivitetene som gjennomføres er lavterskel friluftslivsaktivitet

som er gratis og åpen for alle. Det organiserte friluftslivet blir ofte underkommunisert i forhold til idrettens bidrag, til tross for at de kanskje er enda viktigere som fellesskapsarena for de som ikke trives i idretten og for de som er voksne og eldre. Vårt forslag til ekstra avsnitt under kap.2.2 Inkludering og deltakelse er:

Det organiserte friluftslivet er også en viktig fellesskapsarena i Norge, med tilbud til mennesker i alle aldre og fra alle sosiale lag. Gjennom aktiviteter og muligheten til å kunne bidra som frivillig, bidrar det organiserte friluftslivet til god livskvalitet for både medlemmer og andre som deltar på de enkelte aktivitetene.

Hvordan kan planen bli et verktøy for at befolkningen i Agder blir mer aktiv?

Regionale planer er en av våre viktigste mekanismer for samordning og for å se på de større sammenhengene. Regionalt nivå er bindeleddet mellom de forskjellige sektorene, og med regionale planer som verktøy kan man ta tak i kommunegrenseoverskridende og sektoroverskridende utfordringer. For at denne planen skal bli et verktøy for at befolkningen i Agder blir mer aktiv, så kan den inneholde følgende:

- Planretningslinjer for kommunene som beskriver hvordan de skal sikre mulighet for fysiske aktive liv, for eksempel retningslinjer for anleggsutvikling, arealbruk og lokalisering
- Et handlingsprogram med tiltak som
 - o øker samarbeidet mellom det offentlige og det frivillige, og mellom de frivillige
 - o bidrar til en tryggere og mer forutsigbar drift av det organiserte friluftslivet
 - o bidrar til lik satsing på ulike typer fysisk aktivitet
- Tydelige mål for perioden, og forankring for planen hos alle som skal bidra til at målene nås
- En oversikt over dagens tilbud av tilrettelagte leirplasser, merkede turstier, fiskevann, jaktterreng, klatreløyper, padleled, sykkelruter og andre tilrettelegginger for friluftslivsaktiviteter

Organisasjonene i FNF Agder har erfaringer og kunnskap som kan bidra i utformingen av planen, og ønsker å bidra til at planen blir det verktøyet som øker aktiviteten i Agder innen 2034.

Mangler fylkeskommunen noe innenfor behovet for kunnskap og innsikt?

I regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2014-2020 for Vest-Agder fylkeskommune, var verdisatte regionale friluftsområder ett av temaene. Det var laget et temakart som skulle være dynamisk og som kunne oppdateres i tråd med ny kunnskap. Kartet var en fin oversikt og et godt verktøy som vi brukte i arbeidet med flere arealsaker. Vi ønsker at fylkeskommunen utarbeider et temakart for viktige og svært viktige regionale friluftslivsområder også i denne planen. I arbeidet kan man godt se til kartleggingen og verdisettingen som er gjort i kommunene. Men der denne virker mangelfull, bør fylkeskommunen gjøre egne vurderinger i samarbeid med friluftsråd og frivillige friluftslivsorganisasjoner.

Har fylkeskommunen valgt de riktige satsingsområdene fra nasjonal handlingsplan, eller er det andre satsingsområder som heller burde vært prioritert?

I utkastet til planprogram har man listet opp de fem innsatsområdene med underpunkter fra nasjonal handlingsplan for fysisk aktivitet. (s.4) I denne planen ønsker man ikke å prioritere underpunktene

- Treningscenter er viktig for mange (Vår aktive fritid)
- Barnehage (Mer aktivitet på hverdagsarenaene)
- Skole (Mer aktivitet på hverdagsarenaene)
- Skolefritidsordning (Mer aktivitet på hverdagsarenaene)
- Et mer aktivt arbeidsliv (Mer aktivitet på hverdagsarenaene)
- Fysisk aktivitet i praksis (Helse og omsorgstjenester)

Fylkeskommunen har ansvar for videregående opplæring. Derfor bør planen også prioritere satsingsområdet skole, kanskje særlig med tanke på at mange faller fra organiserte tilbud om fysisk aktivitet nettopp i ungdomstiden. Selv om fysisk aktivitet er en del av læreplanen, så er det viktig at fylkeskommunen i planen beskriver hvilket ansvar de har for mer aktivitet på denne hverdagsarenaen. Gjennom planarbeidet kan man oppdage tiltak som kan tas med i handlingsplanen. Et eksempel kan være samarbeid med det organiserte friluftslivet. Mange organisasjoner har allerede utarbeidet kurs og aktiviteter som kan brukes i undervisningen eller som kan øke kompetansen hos lærere. Både frivillige organisasjoner og friluftsrådene viser til gode erfaringer med skolesamarbeid, med bruk og tilrettelegging av friluftsområder og opplæring og faglig støtte til lærere som gjelder undervisning og læring i friluft. Når en arbeider med skoler som målgruppe så sikrer et mangfold i målgruppen. Samtidig ser vi at skoler sliter med å prioritere kompetanseheving for lærere på dette området. Om man i planarbeidet fikk til å påvirke denne utviklingen så tenker vi det ville være gunstig for aktivitetsnivået for alle barn og unge.

Har fylkeskommunen valgt de riktige temaene planen skal behandle og svare på?

Fylkeskommunen ønsker å behandle følgende temaer i planen:

- Fornuftig bruk av tilskudd og økonomiske virkemidler
- Bedre samarbeid om økt fysisk aktivitet
- Styrking av kunnskapsgrunnlag for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet
- Bedre inkludering og fjerning av barrierer for å være fysisk aktiv
- Bedre informasjon og formidling om mulighetene for å være fysisk aktiv
- Aktivitetsfremmende arealplanlegging og anleggsutvikling

FNF Agder er positive til de foreslåtte temaene planen skal behandle og svare på, og mener at friluftslivets betydning for fysisk aktivitet for det brede lag av befolkningen kan bli godt belyst gjennom dem.

Er opplegg for medvirkning fornuftig og godt nok beskrevet? Hvilke allerede eksisterende møte- og dialogarenaer bør fylkeskommunen benytte seg av i planprosessen?

Det er lagt opp til å rekruttere aktuelle aktører til en referansegruppe som skal bidra med faglige vurderinger underveis i planprosessen. Vi støtter at det opprettes en referansegruppe, og flere av våre tilsluttede organisasjoner er naturlige å invitere med i denne gruppen.

Vi støtter forslaget om å arrangere en innspillskonferanse høsten 2023 i tillegg til høringsperiodene. Dette vil kunne bidra til en bedre forankring av planen, i tillegg til gode forslag som kan tas med i planen.

Vi støtter at framdriftsplanen ikke legger opp til høring i sommerferien. Det er viktig at høringsperiodene blir reelle. Dersom det skulle vise seg at det blir forsinkelser, og at man ikke rekker å legge plan og handlingsprogram ut til høring våren 2024, bør man vente med høringen til etter sommerferien.

Når det gjelder allerede eksisterende møte- og dialogarenaer som fylkeskommunen bør benytte seg av fremover, så er FNF en slik arena. Våre organisasjoner representerer ca. 23 000 medlemmer, hvor hovedvekten av medlemmene er tilknyttet friluftslivsorganisasjoner. Dersom fylkeskommunen ønsker det, så kan vi sammen arrangere en forumsamling som handler om den nye planen, og hvor dere kan møte organisasjonene og bli kjent med deres arbeid, og å få innspill til utformingen av planen.

Konkrete innspill om forslag til tiltak, prosjekter, prioriteringer og spesielle målgrupper

FNF Agder er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivsorganisasjoner på Agder. Per i dag er 13 regionale organisasjoner tilsluttet forumet, og til sammen representerer disse organisasjonene over 23 000 medlemmer. Vi har i dag en samarbeidsavtale med fylkeskommunen, og denne ønsker vi videreført som et tiltak i handlingsplanen. Gjennom den møteplassen som forumet er, så utveksler organisasjonene ideer og forslag til aktiviteter, og muligheter for samarbeid. Dette mener vi bidrar til et bedre aktivitetstilbud og muligheter for å sikre fysisk aktivitet på Agder. I tillegg så diskuteres arealsaker i forumet, og kunnskapen som de tilsluttede organisasjonene bidrar med inn i planprosessene er viktig for en mest mulig bærekraftig arealbruk med de gode løsningene.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Agder

v/ Camilla Moseid
Koordinator, FNF Agder

Kopi til Statsforvalteren i Agder